

Torsångs kyrka.
Foto: Maria Lannerbro Norell

Mosaiken i kyrkoväggen

På den strategiskt viktiga platsen i Torsång och troligen också på en gammal kult- och tingsplats byggdes tidigt en kyrka - kanske den äldsta i Dalarna.

Torsångs kyrka är från 1300-talet och hade en föregångare som vi inte vet utseendet på. Kyrkan är uppförd av ett stort antal stenblock av olika bergarter och många av dem är vackra. Tillsammans bildar de mycket fina mosaikliknande väggar. Har detta haft någon speciell betydelse?

Enligt geologen Gunnar Eriksson finns där t ex gnejsgranit, granit, diabas, porfyr, sandsten, amfibolit, gabbro och leptit. Många av stenblocken har troligen hämtats ur moränen i kyrkans omgivning. Det huvudsakliga bergarts materialet är en gnejsgranit - granit som finns i ett stenbrott 1,9 km V om kyrkan. Stenmaterial till Torsångs kyrka kan alltså ha tagits från det stenbrottet (Raä nr Stora Tuna 1022 i FMIS se www.fmis.raa.se). När det gäller kalksten till murbruk och annat undrar jag om det kan ha tagits från kalkbrotten vid stranden på Fornäs udde i Runn (Raä nr Vika 269:1).

Är det någon som vet något om stenbrottet, kalkbrotten eller varför så många olika bergarter murats in i väggarna

En mosaik?
Foto: Maria Lannerbro Norell

i Torsångs kyrka hör gärna av Dig till mig. Maria Lannerbro Norell, maria.lannerbro.norell@dalarnasmuseum.se 023-765522, 070-2911291. Har Du frågor om själva bergarterna kontakta Gunnar Eriksson, gunnar@naturforum.se. ❖

Litteraturtips: Garmo, Sune (2004) Torsångs kyrka, Västerås stifts kyrkoberskrivningskommitté.

Maria Lannerbro Norell,
arkeolog, Dalarnas museum

Sommarspelet Gustav Vasa i Svärdsjö

Ja, titeln är ännu okänd beroende på att pjäsen skrivs nu. I några avsnitt berättar jag om vad som händer på väg mot föreställning och hur den blev. Är ni med?

Historien är nära

Människor över sextio år vet var Svärdsjö ligger eftersom de i skolan läst Gustav Vasas äventyr i Dalarna av Anna Maria Roos, som länge ingick i folkskolans läseböcker för barn. Yngre känner möjligtvis till att Svärdsjö är orten i Dalarna där Lasse Berghagen håller till.

Inflyttad hit tyckte jag att den svenska historien kom nära, inte minst för att Isala lada, där Gustav tröskade med drängarna, faktiskt finns kvar, utslängd på åkern på ett knepigt ställe där tre grusvägar möts. Och här finns fler byggnader, föremål och berättelser.

En pjäs!

Theresia Holmstedt Jensen, Linghed, med erfarenhet av både manusskrivande och teaterregi, tänkte på historien i samband med projektet Sevärda Svärdsjöbygden. En pjäs som berättar om och diskuterar den spännande historien om Gustav Eriksson Vasas vistelse i Svärdsjö, på flykt un-

dan danskarna för femhundra år sedan - absolut! Tänk om vi kan få med människor i bygden? Traktens unika historia möter dagens människor och deras liv. Men hur undvika förlegad chauvinism? Hur lyfta fram det spännande och roliga och på ett intressant sätt föra en diskussion om berättelser, sanna och mindre sanna, ibland sådana som vandrat och vandrar runt i hela världen? Är berättelserna i själva verket så uttjatade att ingen längre är intresserad? Vi gör ett försök!

I början av november har idén, som först endast var en vag tanke, blivit konkret och officiell. Synopsis och förslag till budget finns. Theresia har börjat skriva. Projektet blir ett äventyr i sig! Läs om hur spelet utvecklar sig i nästa nummer. ❖

Satu Sundström,
Svärdsjö

Ensemblen i Gustav Vasa-spelet i Sälen 1947. Foto: Firma Sven Nilsson. Dalarnas museums bildbyrå. Bilden beskuren.